WONING-CORPORATIES EN DE LOKALE POLITIEK

HANDREIKING GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2022

vereniging van
woningcorporaties

aedes

WONINGCORPORATIES EN DE LOKALE POLITIEK
HANDREIKING GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2022

Op 16 maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Die verkiezingen zijn belangrijk voor woningcorporaties. De gemeente bepaalt lokaal beleid en maakt met woningcorporaties en huurdersorganisaties afspraken over de volkshuisvestelijke prestaties. In aanloop naar de verkiezingen kunnen woningcorporaties hun kans grijpen om het lokale beleid te beïnvloeden. In deze handreiking tips over momenten en manieren van beïnvloeding (hoofdstuk 1 en 2), een checklist van lobbyonderwerpen (hoofdstuk 3) en praktische informatie (hoofdstuk 4).

1. OP WELKE MOMENTEN KUN JE INVLOED UITOEFENEN?

De gemeenteraadsverkiezingen vinden plaats op 16 maart 2022. Medio 2021 zijn de (leden en werkwijze van de) verkiezingsprogrammacommissies van de meeste partijen vastgesteld. Tot het najaar nemen de commissies de tijd om de programma's te schrijven. Die worden tussen september en december van 2021 op de algemene ledenvergadering vastgesteld. Eind januari 2022 moeten de kandidatenlijsten zijn ingeleverd en start de verkiezingscampagne. Na de verkiezingen worden de nieuwe gemeenteraden geïnstalleerd. Daarna start de coalitievorming en beginnen de nieuwe raadsleden en wethouders.

De periode waarin de verkiezingsprogramma's worden geschreven is een goed moment waarop je je boodschap bij partijen kwijt kunt. Veel partijen staan open voor input of halen die zelfs actief op bij stakeholders. Het verschilt per partij hoe breed ze input ophalen.

Na de verkiezingen start de coalitievorming. Aan de hand van de verschillende partijprogramma's wordt een collegeprogramma vastgesteld. Daarin staat wat het College van B&W de eerstvolgende periode van vier jaar wil realiseren. In sommige gemeenten wordt gekozen voor een raadsprogramma dat het College mag uitvoeren. Na de verkiezingen is uiteraard ook de samenstelling van de nieuwe gemeenteraad en (iets later) van het College van Burgemeester en Wethouders bekend. Dat is een goed moment om kennis te maken met nieuwe raadsleden en wethouders (zeker die met portefeuille Wonen).

Deze kennismaking is het begin van een duurzame relatie met de raadsleden en het College. Want ook in de vier jaren na de gemeenteraadsverkiezingen zijn er genoeg momenten waarop het verstandig is om contact te onderhouden. Vaak komen gedurende de raadsperiode diverse woon-gerelateerde onderwerpen als de woonvisie, bestemmingsplannen, herstructureringsplannen, leefbaarheid en verduurzaming op de agenda van de raad.

2. HOE OEFEN JE INVLOED UIT?

Ga het gesprek aan. Zorg dat lokale afdelingen van je bestaan afweten. Zoek voorafgaand aan de verkiezingscampagne contact met leden van de fracties en/of de programmacommissies, tijdens de verkiezingscampagne met kandidaat-gemeenteraadsleden en na de verkiezingscampagne met de nieuwe raadsleden en wethouders. En vergeet ook niet de ambtenaren van de gemeente te betrekken in de lobby. Hun expertise is onmisbaar voor de politieke bestuurders.
Enkele suggesties.

VOORAF

Zet voor je eigen organisatie op een rijtje: welke onderwerpen zijn voor ons belangrijk de komende periode? Welke onderwerpen staan al in de (lokale) belangstelling en hoe kunnen we daarbij aanhaken? Wat is het speelveld – welke invloed en belangen hebben de politieke partijen en onze eigen stakeholders? Welke boodschappen kunnen we gezamenlijk met andere partijen brengen?

TOTSTANDKOMING VERKIEZINGSPROGRAMMA'S

Ga na hoe de procedure rond de vaststelling van het verkiezingsprogramma bij lokale partijen is geregeld.
Zoek contact met diegenen die binnen een partij feitelijk invloed uitoefenen op de totstandkoming van het verkiezingsprogramma. Zittende raadsleden of wethouders die zich met de portefeuille volkshuisvesting bezig

hebben gehouden hebben hierop - in ieder geval informeel - vaak grote invloed. Het is dan ook goed met deze lokale partijpolitieke opinieleiders in gesprek te gaan over de rol en opgave van corporaties. Een goede bron zijn ook de sociale media, met name Twitter en LinkedIn. Welke onderwerpen snijden de lokale opinieleiders aan? Waarop slaan ze aan?

De lokale verkiezingsprogrammacommissie verzamelt vaak actief input voor het programma. Stuur hen (al dan niet samen met stakeholders) een brief met jullie lobbypunten of maak een afspraak. Laat daarbij zien: welke meerwaarde kan de woningcorporatie bieden binnen de gemeente voor de verschillende problemen/opgaven die er liggen? Wat hebben zij daarvoor nodig van de politiek?

Houd hierbij de visies van de verschillende politieke partijen in het achterhoofd. Het overzicht van de landelijke verkiezingsprogramma's (ten behoeve van de Tweede Kamerverkiezingen in 2021) dat Aedes maakte, kan hierbij ook nuttig zijn.

We hebben een aantal onderwerpen uitgewerkt in handige tekstblokken waarmee je snel je eigen lokale lobbybrochure kunt samenstellen (zie Dossier Verkiezingen op Aedes.nl). Hierover lees je meer in hoofdstuk 3.

CAMPAGNETIJD (JANUARI TOT 16 MAART 2022)

De campagne komt vaak echt op stoom in de 3 maanden voor de verkiezingen. Bedenk dat je niet de enige bent die campagne voert in deze periode. Het kan daarom handig zijn om sommige activiteiten ruimschoots van te voren te plannen en aan te kondigen. Bedenk ook hoe je de campagne opbouwt en de aandacht voor je onderwerpen op peil houdt. Je kunt verschillende vormen inzetten. Hieronder noemen we er een paar.

Bijeenkomsten

In aanloop naar de verkiezingen kun je een bijeenkomst voor één of meer partijen organiseren waarin je met hen de stand van de volkshuisvesting en je opgaven en plannen voor de komende jaren bespreekt. Het kan nuttig zijn een dergelijke bijeenkomst samen met andere corporaties en stakeholders in de gemeente te organiseren. Bij voorkeur organiseer je deze sessies fysiek, maar het kan ook digitaal. Met deze sessies leg je al in een heel vroeg stadium contact met latere beleidmakers. Aedes heeft dialoogsessies georganiseerd voor de landelijke verkiezingen. Het draaiboek (zie Community Communicatie op Aedes.nl) voor die sessies kan je op weg helpen.

Een andere vorm is een politiek café met debat over de lokale volkshuisvesting. Dit is heel geschikt in de laatste weken voor de verkiezingsdatum, zeker als je publiek en media erbij uitnodigt. Dat geeft ook extra publiciteit voor de kandidaatsleden. Een extra reden voor hen om mee te doen.

Media

Naast het rechtstreeks benaderen van politieke partijen, kan het ook nuttig zijn bepaalde onderwerpen via de pers op de agenda te zetten. Je kunt de lokale media (print en rtv) vragen of ze geïnteresseerd zijn in een interview met je directeur-bestuurder of in een werkbezoek waarmee je de problematiek waarvoor je aandacht vraagt laat zien. Denk er ook aan de huurdersorganisatie of bewonersvereniging te betrekken. Laat hen knelpunten toelichten.

Je kunt met de lokale media ook bespreken of ze er een serie van willen maken. Op dit moment zijn verschillende verhaallijnen actueel, zoals leefbare wijken (veiligheid, vitaliteit), duurzame woningen (energietransitie), woningnood (urgentie, kwetsbare groepen), langer thuis wonen, betaalbaarheid (grondprijzen, middenhuur, verhuurderheffing).

Pers kan ook uitgenodigd worden bij een debat, bijeenkomst of werkbezoek.

Je kunt in het bewonersblad de voor jou belangrijkste thema's uitleggen in bijvoorbeeld een interview met de directeur-bestuurder, een overzicht plaatsen van de wonen-standpunten van de lokale partijen of kandidaat-raadsleden interviewen en een aantal gerichte vragen stellen over hun plannen voor de volkshuisvesting.

Tip
Maak je corporatie bekend bij politici in de aanloop naar verkiezingen. Door bijvoorbeeld een eenvoudige flyer (factsheet) te maken met kerngegevens over de corporatie, waarin staat welke afspraken met de gemeente en huurdersorganisaties zijn gemaakt en wat de concrete voornemens voor de komende periode zijn. Denk ook aan een factsheet over jullie eigen opgaven en middelen. Voor heel veel regio's zijn er in het kader van het Aedes programma Opgaven en middelen in de regio factsheets gemaakt of in ontwikkeling. Ook over de gehele sector is materiaal beschikbaar, zie communicatiemiddelen in hoofdstuk 4.

NA INSTALLATIE GEMEENTERAAD EN COLLEGE VAN B&W

De gemeenteraadsleden zijn gekozen. Een belangrijk moment! Stuur de portefeuillehouders wonen een felicitatiebrief en kondig een uitnodiging voor een werkbezoek of kennismaking aan.

Afhankelijk van de lokale uitslag begint nu de coalitievorming. Dat is opnieuw een goed beïnvloedingsmoment. Je kunt de onderhandelaars van de vomerende partijen de lobbybrochure (position paper) toesturen die je voor de verkiezingspartijcommissies hebt gemaakt. Stuur ook een brief met deze lobbybrochure naar de (in)formateur. Doel is om weer even op het netvlies te komen. Vaak maken lokale media opnieuw een rondje om op te halen wat er volgens anderen in het coalitieakkoord moet komen te staan.

Nodig na installatie nieuwe raadsleden en wethouders (eventueel samen met collega-corporaties) uit voor een kennismakingsgesprek en/of een werkbezoek. Dit kun je jaarlijks herhalen. Bijvoorbeeld door op de fiets een wijk te bezoeken en dan buurtcentra, bouwprojecten en andere belangwekkende zaken te bezoeken en bespreken.

Aedes maakt in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, een informatiebrochure over het werk van woningcorporaties. Deze brochure is interessant voor (nieuwe) gemeenteraadsleden en lokale afdelingen, maar ook voor andere samenwerkingspartners die willen weten hoe sociale huur in Nederland werkt. Medio oktober 2021 is de brochure in dossier Verkiezingen op Aedes.nl te downloaden.

Denk er ook eens aan een masterclass volkshuisvesting te organiseren. Veel gemeenteraadsleden zijn niet goed bekend met de wetgeving, het toezicht en financiering van de sociale huursector. Aedes helpt je graag op weg.

DOORLOPEND

Vergeet niet – naast de politiek - de ambtenaren van de gemeente te betrekken in je lobby. Zij adviseren de wethouders, schrijven het beleid en de stukken voor de gemeenteraad en spelen een grote rol bij de afhandeling van allerlei 'dagelijkse' beslissingen. De expertise van de ambtenaren is onmisbaar voor de politieke bestuurders.

Naast de specifieke beleidsambtenaren, kan het nuttig zijn om ook de gemeentesecretaris (hoogste ambtenaar en adviseur van het college van B&W) en mogelijk de griffier (ondersteuner van de gemeenteraad) aan je netwerk toe te voegen.

De griffier kan bijvoorbeeld aan de gemeenteraad voorstellen om een hoorzitting of werkbezoek te organiseren in aanloop naar de behandeling van de woonvisie in de raad. De gemeentesecretaris kan de verschillende gemeentelijke afdelingen waarmee je te maken hebt (denk aan wonen, financiën, ruimtelijke ordening/vergunningen, maar ook welzijn en zorg) beter laten samenwerken.

Zet ook de mensen uit je eigen organisatie in de lobby in; zij hebben immers vaak overleg of contact met ambtenaren van de gemeente. Zijn je medewerkers zich voldoende bewust van de lobbydoelen en kunnen zij een overleg dat over onderwerp A gaat, ook gebruiken om onderwerp B onder de aandacht te brengen?

Betrek je hele organisatie bij de lobbydoelen en zorg dat je te horen krijgt welke signalen er in die ambtelijke overleggen, buiten de agenda om, afgegeven worden. Immers, later aan de bestuurlijke gesprekstafel komen deze signalen zeer waarschijnlijk terug en dan is het maar beter om daar op voorbereid te zijn of dat zelfs voor te zijn.

3. LOBBYBOODSCHAPPEN

De afgelopen jaren is veel energie van de corporatiesector gegaan naar herziening van het stelsel en de fors oplopende belastingdruk, waardoor de investeringen onder druk zijn komen te staan. De nieuwe Woningwet is inmiddels geëvalueerd en wordt per 2022 aangepast op onderdelen, zodat corporaties beter hun werk kunnen doen met minder regeldruk. Daarnaast pleit Aedes voor meer ruimte voor lokaal maatwerk en aandacht voor regionale verschillen. Er is immers geen woningmarkt gelijk.

Bovenal stellen we ons als sector constructief op richting de politiek en onze stakeholders. De kernboodschap: woningcorporaties willen volop investeren en bijdragen aan de maatschappelijke opgaven die er liggen. Die ambities heeft Aedes met 33 andere partijen uit de woon- en bouwwereld samengebracht in de Actieagenda Wonen . De belangrijkste thema's zijn nieuwbouw, betaalbare huren, leefbare en vitale wijken en verduurzaming van woningen.

HOE KOM JE TOT LOKALE LOBBYBOODSCHAPPEN?

Onderzoek en/of vraag naar de standpunten van de verschillende politieke partijen op de volgende onderwerpen. Kijk ook naar bestaand beleid, de woonvisie en gemaakte prestatieafspraken.

Wat zeggen de lokale partijen over verduurzaming, aantallen te realiseren nieuwbouw, levensloopbestendige bouw, realisatie van beschermde kleinschalige woonvormen, samenwerking met andere bouwende partijen, woningtoewijzing, betaalbaarheid, leefbaarheid en huurbeleid? Welke ondersteunende maatregelen (subsidiemogelijkheden) zijn er vanuit de gemeente? Wordt er voldoende gebruik gemaakt van de mogelijkheden en aanknopingspunten in de woonvisie?

Wat zeggen de lokale verkiezingsprogramma's over de ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen en dergelijke) en hoe sluit dat aan bij de voornemens van de corporatie? Waar zitten onnodige belemmeringen of risico's? Hoe bereidt de gemeente zich voor op de nieuwe Omgevingswet?

Hoe denken politieke partijen over de (huisvesting van) aandachtsgroepen zoals jongeren, (jonge) gezinnen, statushouders, arbeidsmigranten, ouderen en mensen die zorg nodig hebben? Welke groepen verdienen speciale aandacht? Kunnen flexibele vormen van huren en/of tijdelijke woningen soelaas bieden voor doelgroepen en de druk op wachtlijsten verminderen?

Zijn er voldoende locaties om te bouwen wat nodig is? En welke voorwaarden verbindt de gemeente hieraan? Wordt de corporatie niet buitenspel gezet ten faveure van tijdelijke sociale huur door marktpartijen?

Hoe kunnen corporaties en gemeenten samenwerken op het vlak van (het bestrijden van) woonfraude? Denk aan het uitwisselen van gegevens.

Hoe kunnen corporaties, gemeenten, zorgpartijen, politie en andere organisaties beter samenwerken om huurders met problemen eerder en beter te kunnen helpen en ondersteunen. Denk ook hier aan het uitwisselen van gegevens.

VOORBEELD POSITION PAPER MET HANDIGE BOUWSTENEN
We hebben voor vier belangrijke thema's handige tekstblokken geschreven waarmee je snel je eigen lokale lobbybrochure (position paper) kunt samenstellen. De voorbeeld position paper staat online in dossier Verkiezingen op Aedes.nl

4. PRAKTISCHE INFORMATIE

Een overzicht van de contactgegevens van lokale partijafdelingen (en de lokale partijen) zijn vrijwel altijd verkrijgbaar via de gemeentelijke website.

COMMUNICATIEMIDDELEN

Bij gesprekken met lokale politici is het handig om feiten en cijfers bij te hand te hebben. Je kunt hen ook wijzen op de mogelijkheden om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen in de corporatiesector.

- Actieagenda Wonen
- Aedes agenda 2020-2023
- De verkiezingsnotitie van Aedes voor de landelijke verkiezingen van maart 2021
- Regionale opgave en middelen (factsheets van 25 regio's; eind 2021 beschikbaar)
- Informatiebrochure over woningcorporaties in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 (komt 1 oktober beschikbaar op Aedes.nl).
- Feiten & cijfers over de sector in het Aedes-datacentrum
- Dossier regionale woningmarkten op Aedes.nl
- Alerts en nieuwsbrief: iedereen kan zich op Aedes.nl registreren en vervolgens aanmelden voor de alerts en nieuwsbrief.
- Aedes-Magazine: abonneren voor (de digitale versie van) het magazine kan gratis op www.aedesmagazine.nl.
- Wonen doen we Samen: nuttige achtergrondinformatie over nieuwbouw, verduurzaming, leefbaarheid en de corporatiesector in het algemeen.
- En natuurlijk jullie eigen website.

Volg voor meer informatie en ondersteuning in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen het dossier Verkiezingen op Aedes.nl.

Voor de campagne gemeenteraadverkiezingen 2022 gebruiken wij in onze sociale media uitingen de hashtag #Kiesvoorwonen.

INFORMATIE OVER PROCEDURES EN REGELS

Wettelijke vereisten in verband met de verkiezingen zijn geregeld in de kieswet. De Kiesraad is de instantie die verkiezingen in goede banen leidt. De officiële deadline voor de kandidaatstelling (dag der kandidaatstelling) is 43 dagen voor de verkiezingsdatum. Op die datum moeten de kandidaten door de partijen bij de gemeente zijn aangemeld en moet aan allerlei formele eisen zijn voldaan. Wat betreft de lokale verkiezingsprogramma's geldt dat lang niet alle partijen landelijke richtlijnen voor deadlines van de verkiezingsprogramma's hebben. De lokale afdelingen van politieke partijen maken daar dikwijls hun eigen keuzes in.

- Informatie over de gemeenteraadsverkiezingen van de Kiesraad
- Informatie over publieksvoorlichting tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van ProDemos

LEESTIPS

- Het Grote Lobbyboek, Erik van Venetië & Jaap Luikenaar
- Handboek Public Affairs, Frans van Drimmelen
- Lobbyland, Ariejan Korteweg & Eline Huisman

©2021, Den Haag

vereniging van
woningcorporaties

aedes